

Recensent: Wout Joling

Hafid Bouazza: 'Meriswin' Uitgeverij Prometheus, Amsterdam, 2014. ISBN 9789044620313. Zie ook: www.uitgeverijprometheus.nl (Alcoholverslaving/Verslaving/ Levercirrose / Delirium/ ED/AG/1)

Soort boek/stijl/ziekte:

'Meriswin' (207 pgs) is een roman die Hafid Bouazza schreef na jarenlang overmatig alcoholgebruik als gevolg waarvan hij uiteindelijk in het ziekenhuis moest worden opgenomen. Door de alcoholverslaving kreeg hij een ernstige levercirrose, maag- en darmbloedingen en delirium, een toestand van hallucinaties. Het boek gaat over een man die hetzelfde overkomt. Meriswin is een prachtig geschreven roman die veel meer is dan het verslag van een ziekte.

Over de schrijver:

Hafid Bouazza (1970) is schrijver. Geboren in Marokko, kwam in 1977 naar Nederland. Studeerde Arabische taal- en letterkunde in Amsterdam. Winnaar van de Amsterdamprijs voor de Kunsten 2003, publiceerde onder meer De voeten van Abdullah (E. du Perronprijs 1996), Momo, Een beer in bontjas, Salomon, Paravion (De Gouden Uil 2004, genomineerd voor de AKO Literatuurprijs) en Spotvogel.

Korte beschrijving: Het begin is nog lieflijk en zorgeloos. Op een rustiek plein omzoomd door platanen drinkt men een glas wijn. Maar de dramatische aankondiging van de ontluisterende alcoholverslaving hangt al in de lucht, een omgeving van kroegen en dronkaards, wietrokers en nietsnutten. Het eerste kwart van het boek speelt het verhaal zich in en rond deze plek af. Met de eerste zin van hoofdstuk IV, we zijn dan op p. 67, zet de schemer in. Een wereld waarin we dingen zien die er niet zijn. 'Mutanten en muizenissen beheersten het schemergebied waarin hij terecht was gekomen. De herdersuurtjes met zijn monsters en wisselgedaanten in greppels en onder struiken werden vaak verstoord, niet vreemd dat ze daarom steeds terugkeerden – zowel monsters als pastorale geniepigheden.' Op de helft van het boek komt de omslag. De ziekenhuisopname, het opspugen van liters bloed, niet meer weten welke dag het is. Daarna ontwikkelt het verhaal zich als een verhaal van liefde, van visioenen, van verblijf in ziekenhuisbedden, met infusen, dokters en verpleegsters. Aan het eind van het boek onthult de patiënt zijn levensvraag. Die stelt hij zijn arts (die hij met 'geneesheer' aanspreekt alsof deze alwetend is). De vraag naar de betekenis van het leven. Het antwoord is niet makkelijk voor een arts die zich doorgaans alleen met organen bezighoudt. Maar dan komt toch het antwoord: 'de betekenis van het leven. Een ritueel. Ik denk dat wij allen in het leven een ritueel voltooien. En niet eens een ritueel waar we ons bewust van zijn.' 'De mens is een structurerend wezen. Rituelen zijn structuur. Een ritueel is niks anders dan structurering. Een klokslag. Van ontwaken tot slapen moet er een dag ingekleurd worden. Tijdvulling. Tijdverdrijf. Ware ledigheid is moeilijk. Bezigheid lijkt zin te geven, maar is op zich een spel. Koop een agenda en vul je dagen ermee. Seks is altijd aan te raden. U kiest voor drinken.' 'Het is geen filosofie. Het is sensatie.'

Wat viel op:

Ik vond het niet makkelijk te lezen. Althans om het verhaal te volgen. Een verhaal dat er wel degelijk is. Maar de verhaallijn wordt voortdurend onderbroken - in prachtige taal - door beschrijvingen van bijfiguren of van situaties die niet direct met het hoofdverhaal te maken hebben. De verwardheid die bij mij al lezend ontstaat past wel

bij het centrale thema van het boek waarin werkelijkheid en hallucinaties ongemerkt in elkaar overlopen.

De taal is rijk, origineel, spannend, vol verrassende wendingen. De taal heeft zo veel verbeeldingskracht, bevat zo veel woordvondsten, dat je dit boek soms meer leest om de taalbeleving dan om het verhaal. Een paar voorbeelden: 'wijn die zich, eenmaal geslokt, inwendig weer tot een vaste vrucht leek te vormen', een 'dolfijntje' wordt bij Bouazza - zoals bij kinderen - een 'golfijntje', 'katten die vochten om de feliene weldaad van zijn kleine schoot en ampele buik', 'oogleden overhuifelden zijn bleke ogen', 'de indolente smuil was er niet om enige bitterheid te vervagen noch om zorg voor verstoring af te weren – zij was een rimpeling van huidig genot', 'de luxaflexen hadden de zomen opgestroopt voor een muiltje zonneshij', 'zijn buik koepelde monumentaal voor het raam', 'regenval spaarselde op, in grote, langwerpige druppels', 'wij stonden nog steeds op de brug te tukketenen, de schouders geheven' En zo is in bijna elke regel, in bijna elke zin, op elke pagina, doorheen heel het boek, wel een juweeltje van virtuoze taalschoonheid te bewonderen.

Naast het verhaal van de verslaving en de verscheurende gevolgen, is er het verhaal van de liefde, die hartverwarmend en intiem is, maar die ook een verslavend aspect heeft, als men zich er niet van kan losmaken. De erotische dromen worden beeldend maar onverhuld beschreven.

Citaten:

- P 22: 'Maar zijn lever – ah! zijn lever was een waar meesterwerk. De geheimen die de alcohol daarin verborg! Langzaam stikte de drank zijn dode leverweefsel dicht met littekens om de geheimen en cryptogrammen van begeerte en wijsheden erin te bewaren en verbergen. Met ware kunstnijverheid moesten de gave cellen vernietigd worden om dit secure maar noodzakelijke werk vol te houden en te voltooien. Gal en andere sappen moesten via omwegen een doorgang vinden omdat deze werkplek verboden terrein was geworden – een waar heiligdom. De alvleesklier was zo goed als buiten werking gesteld, deze gaf enkel narigheid.'
- P 57: 'We besloten een omweg te maken naar de kroeg. We kwamen in beweging. En na nauwelijks enige stappen begon het te nat te sneeuwen. Er was niks meer over van de wierook waarnaar Dieyster had gegeurd. Sinds die fuf van een luns, Lieber, in zijn jas met panterpatroon, met zijn dartele krullen en wat pepoenen pafferigheid in zijn gezicht met rosse konen, dichters in zijn stamkroeg opnam en tot zijn kring toeliet, hing er om elke dichter vanaf de ochtend een smuilende vleug van alcohol, waarop de vliegen afvlogen. In de avond vlogen cederpestvogels rondom hun mond, die kuis behoort te zijn, op zoek naar fermenterende besjes die zij in hun holten meenden te vinden. De kuf was een verzameling halfgedroogde mensenbeelden in een ruimte zonder perspectief.'
- P 81: 'De eerste dag dat hij werd binnengebracht was er een van verwarring, misselijkheid en braken. Boven hem in gewelfd perspectief zag hij een fresco van nieuwe zieke gezichten, nieuwe verhalen en gefragmenteerde indrukken. De kotsbakjes waren niet aan te slepen. Een zware duizeling in zijn hoofd bracht rust, maar handen en vingers en vingertoppen en stemmen verstoorden de rust. Klapjes vielen op zijn wang: – Wakker blijven. – Een hand streelde zijn voorhoofd. Vingertoppen harkten door zijn haar. Vingers betastten de onderkant van zijn opgezwollen rechterflank. Dit laatste was weldadig. Lever en nier leken op te veren, de tedere massage op de huid te horen.'

- P 100: ‘Wat hij bij het ontwaken niet begreep, was dat hij tussen honden lag en ontbijt kreeg van hondenkoekjes. De aangelijnde honden, golden retrievers, teckels en mastiffs, dromden om hem heen en wilden hem zijn voedsel afpakken, maar hij wist toch nog wat ochtendhosti’s voor zichzelf te houden. Hondenhokken stonden om hen heen, hij lag op het gras en at zijn muffige ontbijt met tegenzin, maar met berusting. De verpleegster met de prerafaëlitische krullen en van een norse bevalligheid, wier naam met een P begon en die ik om genoemde beschrijvingen Prosperpine zal noemen, stond aan zijn bed het infuus te bekijken en glimlachte op hem neer. – Ik kom je bloed opnemen, zei ze. En terwijl ze bezig was vroeg ze: –Hoe heb je je vrouw ontmoet?’
- P 201: ‘– Ah! De zin van het leven? Gaat het u daarom? – Nee. Niet de zin. De betekenis. – Het leven, begon dokter Lioen, heeft op zich geen zin. Op organisch niveau is het voortbestaan het doel. Citroenzuurcyclus. Elke medische student moet dat uit zijn hoofd leren. Circulaire transformatie van een beginstof naar beginstof. Spinoza had gelijk. Hij trommelde even op de tafel en keek langdurig naar buiten. Twee verpleegsters stonden van de zon te genieten; de een met krullen en ranke, puntige schouders, de ander met lang, sluik haar. Beiden tenger zodat hun uniformen niet zo goed wisten hoe zich te plooiën. Lioen glimlachte.’

Recensies/Extra:

In diverse kranten en media is er aandacht geweest voor het boek.

Interessant is het artikel van Joris van Casteren in De Correspondent.

<https://decorrespondent.nl/1128/schrijver-hafid-bouazza-heeft-zijn-delirium-tot-roman-verheven/106969368-2f50da44>

Op 1 mei 2014 werd Hafid Bouazza over zijn nieuwste boek geïnterviewd in Pauw@Witteman. <http://pauwenwitteman.vara.nl/media/313924>

Arjan Peters schreef op 3 mei 2014 in een recensie in de Volkskrant: ‘Tintelfris kunnen we dit proza niet noemen, maar het taalplezier bewijst dat Bouazza's talent goddank niet kapot is gegaan.’

http://www.volkskrant.nl/wca_item/boeken_detail/453/265169/Meriswin.html